

PÄÄTÖS

Nro 109/2017/1

Dnro LSSAVI/4161/2016

Annettu julkipanon jälkeen

19.10.2017

ASIA Ulpassuon lohkon 5 turvetuotantoalueen ympäristölupa sekä toiminnan aloittamislupa, Soini

HAKIJA Vapo Oy
PL 22
40101 Jyväskylä

HAKEMUS Vapo Oy on 31.8.2016 aluehallintovirastoon saapuneella ja sittemmin täydentämällään hakemuksella pyytänyt ympäristölupaa Ulpassuon lohkon 5 22,2 ha:n suuruisen tuotannossa olevan alueen turvetuotantoon Soinin kunnassa.

Lisäksi hakija on pyytänyt lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 d) mukaan luvanvaraista toimintaa on turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus. Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 2 momentin 7 c) kohdan nojalla aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomaisen turvetuotantoa koskevassa asiassa.

HAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Toimintaa koskevat luvat, sopimukset ja alueen kaavoitustilanne

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto on 30.9.2008 antamallaan päätöksellä nro 100/2008/4 myöntänyt Fortum Power and Heat Oy:lle ympäristöluvan Ulpassuon lohkon 5 turvetuotannolle 24 ha:n tuotantoalalla. Lupa on ollut voimassa 31.12.2016 saakka. Lohkon 5 käsittävien kiinteistöjen ja myönnetyn ympäristöluvan hallinta on siirtynyt Vapo Oy:lle vuonna 2009.

Lupa on myönnetty määräaikaisena, koska tuotannon on arvioitu päättyvän vuonna 2015.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto on 30.9.2008 antamallaan päätöksellä nro 99/2008/4 myöntänyt Vapo Oy:lle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Ulpasuon lohkojen 1-4 turvetuotannolle 96 ha:n alalla.

Alueella on voimassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava, joka on vahvistettu 23.5.2005. Maakuntakaavassa hankealue sijaitsee turvetuotantovyöhykkeellä 1. Aluetta koskee suunnittelumääräys I, jonka mukaan turvetuotantovyöhykkeen käytön suunnittelussa on otettava huomioon luonnon-suojelualueet sekä valtioneuvoston hyväksymät suojeluohjelmat ja -päätökset (LSL 77 §) sekä Natura 2000-verkosto. Turvetuotantoalueita perustettaessa tuotantoalueista tehdään asianmukaiset lupahakemukset lainsäädännön edellyttämine ympäristövaikutusten arviointeineen ao. ympäristölupaviranomaisten käsiteltäväksi.

Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

Hankealueella ei ole voimassa olevia yleis- tai asemakaavoja. Ulpasuon alapuolisilla Lylylammella ja Iso-Koirajärvellä on voimassa olevat rantayleiskaavat, jotka ovat tulleet voimaan 28.1.2002. Lylylammen ympäristö on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Iso-Koirajärven ranta-alueet on kaavassa merkitty retkeily- ja ulkoilualueeksi sekä loma-asuntoalueeksi.

Ulpasuon lohkon 5 kiinteistöt ovat Vapo Oy:n hallinnassa 31.12.2035 päättyvin vuokrasopimuksin. Hakija on tehnyt sopimukset laskuoja-alueista.

Toiminta

Yleiskuvaus toiminnasta

Lohkon 5 pinta-ala on 22,2 ha, josta auma-alueita on 1,2 ha. Tuotanto on jyrsinpolttoturvetta mekaanisella kokoojavaunulla. Kysynnän mukaan tuotetaan myös palaturvetta ja ympäristöturpeita.

Lohko 5 on kokonaan tuotannossa oleva alue, jolle kaivetaan uudet reuna-ajat. Pintavalutuskentälle tehdään muutoksia, jotka sisältävät pengermaiden ajoa ja jako-ajaston kuntoonpanoa.

Keskimääräinen vuosituotantomäärä lohkolla 5 on 7 000 m³. Tuotanto päättyy vuoteen 2040 mennessä.

Ulpasuon lohkot 1, 2 ja 5 rajautuvat toisiinsa ja muodostavat yhteneväisen 85,0 ha tuotantoalan. Kuivatusvedet puhdistetaan samalla pintavalutuskentällä 3 ja lohkojen vedet johdetaan samaan purkureittiin. Lohkot 3 ja 4 sijaitsevat hieman erillään muista lohkoista ja niiden kuivatusvedet

puhdistetaan pintavalutuskentällä 2 ja johdetaan alkuosaltaan eri purkureittiin.

Kaikkien lohkojen puhdistetut kuivatusvedet johdetaan Iso Koirajärven itärannalle kahdessa noin 130 metrin päässä toisistaan olevassa purkupisteessä.

Turvetuotannon loputtua alue siistitään ja tarpeettomat rakenteet ja rakennelmat poistetaan alueelta. Jos tuotannosta poistuu muun maankäytön kannalta tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia muodostavia osa-alueita, toimenpiteet ovat samat. Hakija kunnostaa omistamansa alueen uuteen maankäyttöön mahdollisimman pian toiminnan päättymisestä. Mahdollisuuksien mukaan tuotannosta poistuneiden alueiden kuivatus järjestetään erillisesti eli ne rajataan tuotannossa oleviin alueisiin nähden ulkopuolisiksi. Tuotannosta poistuneiden alueiden vedet johdetaan vesiensuojelurakenteiden kautta viranomaisten määräämän ajan. Jälkikäyttömuotoina ovat esim. metsittäminen tai viljely.

Vesien käsittely ja päästöt vesistöön

Ulpasuon lohkon 5 vesienkäsittelynä on ns. perustason rakenteiden lisäksi olemassa oleva pintavalutuskenttä 3. Pintavalutuskenttä sijaitsee osin ojitetulla suoalueella ja sen alaosa on Lylylammien rantakosteikolla.

Pintavalutuskenttää parannetaan Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla (lausunto 20.1.2016). Pintavalutuskenttää laajennetaan pohjoisen suuntaan ja veden jakoa parannetaan suurentamalla ja vahvistamalla pintavalutuskentän jako-ojaa. Jako-ojasta vesi johdetaan kentälle eroosiovuorattujen kivipatopainanteiden kautta. Veden määrän mittaamiseksi asennetaan mittakaivo ennen pintavalutuskenttää, jolloin voidaan mitata tulevan veden määrä. Lisäksi veden määrän mittaamiseksi asennetaan virtaamamittari. Maaperäolosuhteista johtuen pintavalutuskentän alapuolelle ei ole mahdollista rakentaa pengertä ja asentaa mittakaivoa, joten pintavalutuskentän alapuolinen näyte otetaan lammien suunnasta kolmen näytteen kokoomanäytteenä.

Pintavalutuskentälle 3 johdetaan vedet lohkon 5 lisäksi lohkoilta 1 ja 2. Pintavalutuskentän valuma-alueella on pienennetty eristysojituksella siten, että kunnostusten jälkeen pintavalutuskentän pinta-ala 6,7 ha on 5,5 % sen valuma-alueesta (120,5 ha). Vedet johdetaan pintavalutuskentälle ympärivuotisesti gravitaatiolla.

Ulpasuon kuormituslaskenta on perustunut vuosina 2010–2013 ominaiskuormituslaskentaan perustuviin ominaiskuormituslaskentoihin. Vuosina 2014–2015 Ulpasuon kuormituslaskenta on perustunut alueen omaan päästötarkkailuun, mutta virtaamatietoina on käytetty ominaiskuormituslaskentien tietoja, sillä Ulpasuolla ei ole käytössä jatkuvatoimista virtaamamittausta. Näiden tulosten perusteella koko Ulpasuon tuotantoalueen päästöt (brutto) ovat vuosina 2010–2015 olleet keskimäärin seuraavat: kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}) 19 957 kg O_2/a , kokonaisfosfori

29 kg/a, kokonaistyyppi 683 kg/a ja kiintoaine 4 056 kg/a. Tulevaa kuormitusta on arvioitu perustuen Bioenergia ry:n 14.11.2014 laatimaan selvitykseen ”Turvetuotantoalueiden ominaiskuormitus selvitys”. Käytetyt ominaiskuormitusarvot ovat Länsi-Suomen pintavalutus kentällisten turvetuotantoalueiden keskimääräisiä arvoja. Tämän perusteella lohkon 5 päästöt (brutto) tulevat olemaan seuraavat: kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}) 5 195 kg/a, kiintoaine 671 kg/a, kokonaisfosfori 7,0 kg/a ja kokonaistyyppi 197 kg/a.

Pintavalutus kentältä 3 lähtevän veden mitattujen pitoisuuksien keskiarvot ovat vuosina 2014–2015 olleet seuraavat: kiintoaine 5,15 mg/l, kokonaistyyppi 858 µg/l, kokonaisfosfori 43 µg/l ja kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}) 40,4 mg O₂/l.

Hakija esitti alun perin hakemuksessaan pitoisuusrajat pintavalutus kentältä lähtevälle vedelle, mutta peruutti esityksensä täydennyksessä. Pintavalutus kentän 3 lähtevän veden laatua ei ole mahdollista mitata yksiselitteisesti, joten kentälle ei voida hakijan näkemyksen mukaan asettaa pitoisuus- tai tehoroja.

Pöly, melu ja liikenne

Turve toimitetaan asiakkaille pääasiassa loka-huhtikuun välisenä aikana keskitetysti yhdessä tai kahdessa jaksossa. Vuosittainen toimitus lohkolla 5 on noin 50 rekan ajosuoritetta. Toimitus tapahtuu työmaatietä ja metsäautoteitä käyttäen tielle nro 7140 ja edelleen käyttökohteisiin.

Tuotannossa käytettävät traktorit tuodaan työmaalle keväällä ja viedään syksyllä pois. Tuotantokoneet ovat työmaalla pääosin ympäri vuoden. Kunnostuksessa käytettäviä koneita tuodaan työmaalle keskimäärin 2-3 kertaa tuotantokauden aikana. Lisäksi tuotantokaudella on kevyttä liikennettä ja jossakin määrin muuta raskasta liikennettä.

Ulpasuolla on tehty vuosittain pöly- ja melutarkkailua selvitysmenettelynä. Hakijan tietoon ei ole tullut valituksia melu- ja pölyvaikutuksista.

Varastointi ja jätteet

Urakoitsija säilyttää polttoaineitaan siirrettävissä säiliöissä paikoissa, jotka ovat alustaltaan tiiviitä ja kantavia ja valittu siten, että aineet eivät vahinkotapauksissa pääse leviämään vesistöön tai pohjaveteen. Säiliöiden keskimääräinen koko on 3 000–5 000 l. Polttoöljyn kulutus tuotantokauden aikana on lohkolla 5 noin 9 000 l. Samanaikaisesti säilytettävän polttoaineen määrä on alle 15 000 l. Voiteluöljyjä käytetään noin 60 l sekä muita voiteluaineita noin 13 kg. Voiteluaineet varastoidaan tukikohta-alueella niille varatuissa paikoissa. Varastoamat suojataan tuotantokauden päättyessä muovilla. Suojamuovin vuotuinen tarve on noin 0,5 t.

Tuotannossa syntyy jäteöljyjä noin 60 l, kiinteää öljyjätettä 15 kg, akkuja noin 6,5 kg, sekajätettä noin 0,3 m³, aumamuovia noin 0,5 t ja rautaromua noin 40 kg.

Hakemuksen liitteenä on esitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)

Hakijan arvion mukaan tuotantoalueen kuivatusvesien puhdistus ympäri-vuotisella pintavalutuksella on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista. Tuotanto on suunniteltu harjoitettavaksi ja työmaaliikenne järjestetty siten, että asutukselle ei aiheudu kohtuutonta rasitusta pölyn ja melun muodossa. Toiminnassa syntyvien jätteiden eri jakeiden tilapäinen säilytys ja toimittaminen sekä käsittelyyn että hyötykäyttöön on suunniteltu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Tuotantoalue, sen ympäristö ja toiminnan vaikutukset ympäristöön

Tuotantoalueen nykytila

Ulpasuon lohko 5 on kokonaisuudessaan tuotannossa olevaa turvesuota. Lohkon ympärillä olevat alueet ovat turvetuotantoaluetta ja metsää.

Asutus ja maankäyttö

Ulpassuo sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Soinin taajamasta kaakkoon. Ulpasuon lounaispuolella noin 400 metrin päässä lohkosta 5 sijaitsee Lyllylampi. Ulpasuon lähialueella on useita muita tuotannossa olevia turvetuotantosoita, niistä lähin on Konttisuo noin 400 metrin päässä Ulpasuon kaakkoispuolella. Lohkon 5 läheisyydessä ei sijaitse asutusta.

Luonto ja suojeleuarvot

Koska kyseessä on tuotannossa oleva alue, alueelta ei ole tehty luontoselvitystä.

Hankealuetta lähin Natura 2000 -alue on Ison Koirajärven Natura-alue (FI0800120 SCI). Se sijaitsee noin 2,4 kilometrin päässä lohkosta 5 lounaaseen. Natura-alue rajoittuu Iso-Koirajärveen, johon myös Ulpasuon valumavedet johdetaan. Pieni osa Iso Koirajärvestä kuuluu myös Natura-alueeseen. Ulpasuon turvetuotannon vaikutuksista Ison Koirajärven harjun Natura-alueeseen on tehty Natura-arvio vuonna 2007. Natura-arvion mukaan Ulpasuon turvetuotantoalueen vesistö päästöjen vaikutukset sekä melu- ja pölypäästöt eivät vaaranna tai merkittävästi muuta Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppisiä tai lajeja. Seuraavaksi lähin Natura-alue (Laihistenneva-Härkäneva-Vahvasenjoki) sijaitsee noin 4,5 kilometrin etäisyydellä Ulpasuon tuotantoalueesta, eikä turvetuotannolla arvioida olevan tähän haitallista vaikutusta.

Ulpasuon lähialueella ei ole maisemallisesti tai kulttuurisesti arvokkaita kohteita. Lähimmät tiedossa olevat muinaisjäännökset ovat vähintään 100 metrin päässä tuotantoalueesta.

Pohjavesialueet

Hankealuetta lähimmät pohjavesialueet ovat Arpaistenkankaan (B) pohjavesialue (1098951B) ja Korpiniitynkankaan pohjavesialue (1075914). Ulpasuon turvetuotanto ei ole vaikuttanut pohjavesialueisiin eikä tuotanto todennäköisesti jatkossakaan vaaranna pohjavesien laatua tai antoisuutta.

Vesistö

Vesistö ja sen tila

Ulpasuon tuotantoalue sijaitsee Kokemäenjoen vesistöalueen Ähtärin ja Pihlajaveden reittien valuma-alueeseen kuuluvalla Niemisjoen valuma-alueen Tyystänjoen valuma-alueella (35.475). Lohkolta 5 kuivatusvedet johdetaan pintavalutuskentän kautta Lylylampeen. Lylylampi laskee Lylypuron kautta Iso Koirajärveen. Lylypuron pituus Lylylammelta Iso Koirajärveen on noin 4,3 km. Iso Koirajärvestä vedet laskevat Hirvijokea pitkin Haarajokeen ja edelleen Kivijärveen. Samaa reittiä johdetaan myös lohkojen 1 ja 2 vedet. Ulpasuon lohkojen 3 ja 4 vedet johdetaan myös Iso Koirajärveen, mutta eri reittiä.

Lylylammen luusuassa laskussa Lylypuroon keskivirtaaman on arvioitu olevan 0,04 m³/s ja keskialivirtaaman 0,004 m³/s. Lylypuron laskussa Iso Koirajärveen keskivirtaaman on arvioitu olevan 0,09 m³/s ja keskialivirtaaman 0,008 m³/s.

Ulpasuon turvetuotantoalueella on suoritettu vesistötarkkailua Iso Koirajärven havaintopisteessä. Muista alapuolisista vesistöistä, eli Lylylammesta ja Lylypurosta ei ole olemassa vedenlaatutietoja. Iso Koirajärven vesi on tummaa ja erittäin humuspitoista. Veden pH on hapanta (ka 5,5). Keskimääräisten ravinne- ja a-klorofyllipitoisuuksien perusteella Iso Koirajärvi voidaan luokitella reheväksi. Pintavedessä on esiintynyt happivajetta sekä kesäisin että talvisin. Vesistötarkkailuraporttien perusteella Iso Koirajärven vedenlaadussa ei ole tapahtunut tarkkailuajanjaksolla merkittäviä muutoksia.

Iso Koirajärven tarkkailutulosten keskiarvot vuosilta 2004–2017 (n=18) ovat seuraavat: kiintoaine 1,6 mg/l, kokonaisfosfori 37,3 µg/l, kokonaistyyppi 827,2 µg/l ja kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}) 44,9 mg/l O₂.

Lylylammen ja Lylypuron vedenlaatu on todennäköisesti heikohko, sillä ne sijaitsevat laajasti metsäojitettujen alueiden keskellä.

Kalasto ja kalastus

Iso Koirajärvellä on suoritettu kalataloudellista tarkkailua Upassuon voimassa olevan ympäristöluvan mukaisesti. Lisäksi Iso Koirajärven alapuolisilla Hirvi-/Haarajoella on tehty sähkökoekalastuksia.

Iso Koirajärvellä tehtiin tarkkailuohjelman mukaisesti kalastustiedustelu vuotta 2010 koskien. Iso Koirajärven kalastus on erittäin vähäistä, muuttaman kesäasukkaan satunnaista kalastusta. Tiedustelun perusteella kalastajat kokivat järven haukikannan runsastuneen. Vastaajien mielestä järven veden sameus ja liettyminen on lisääntynyt viime vuosina. Vuoden 2010 kyselyn mukaan 1-2 taloutta oli kalastanut Iso Koirajärvessä. Kyselyn mukaan saaliiksi oli saatu pelkästään haukea. Vuoden 2015 kalastustiedustelussa kalastaneet kotitaloudet eivät ilmoittaneet saalismääriään.

Iso Koirajärven koeverkkokalastuksessa elokuussa 2011 verkot olivat pyynnin aikana voimakkaasti limoittuneet ja oletettavasti se heikensi verkkojen kalastavuutta. Järven kokonaissaalis oli heikko, sillä saalista tuli noin 2,5 kg koostuen 64 kalasta. Saaliissa esiintyi vain ahventa ja särkeä, joista ahven oli lukumääräisesti ja massaltaan selvästi runsain kalalaji. Myös vuoden 2015 koekalastuksissa Iso Koirajärvestä saatiin saaliiksi vain ahventa ja särkeä ja ahven oli selkeästi valtalaji. Vuoden 2011 tavoin verkot olivat vuonna 2015 pyynnin aikana limoittuneet.

Upassuon alapuolisilla vesistöillä eli metsäojalla, Lylylammella ja Lylypurolla ei ole erityistä kalataloudellista merkitystä. Kalastustiedustelujen ja koeverkkokalastusten perusteella myös Iso Koirajärven kalastuksellinen merkitys on vähäinen, lähinnä muutaman vapaa-ajan asukkaan vapakalastusta. Selvitysten perusteella myöskään Hirvi-/Haarajoella ei ole kovin suurta kalataloudellista merkitystä. Sen sijaan Hirvi-/Haarajoen alapuolisella Kivijärvellä on selvitysten perusteella kohtalaisen suuri kalataloudellinen merkitys.

Upassuon vesistövaikutukset kohdistuvat arvion mukaan ensisijaisesti metsäojaan, Lylylampeen ja Lylypuroon, missä tuotanto aiheuttaa erityisesti ravinnepitoisuuksien kohoamista. Kyseisillä vesistöillä ei kuitenkaan selvitysten perusteella ole käytännössä kalataloudellista merkitystä. Upassuon vesistövaikutusten voidaan katsoa ulottuvan laajimmillaankin Iso Koirajärveen. Iso Koirajärven kalasto ja kalastus on selvitysten perusteella hyvin vähäistä. Lisäksi Iso Koirajärven kalasto koostuu lähinnä veden laadun muutoksia melko hyvin kestävästä lajeista, kuten ahvenesta ja särjestä. Iso Koirajärvellä kalastukseen haitat näkyvät selvimmin erilaisina kalastukseen liittyvinä haittoina kuten mm. pyydysten likaantumisenä ja pohjan liettymisenä. Näitä haittoja on esiintynyt Iso Koirajärvellä jo pitkään ja niitä esiintyisi myös ilman Upassuon kuormitusta, joka kuitenkin osaltaan vahvistaa niitä.

Upassuon vesistövaikutusarvion perusteella suon turvetuotannolla ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia Hirvi-/Haarajoen tai Kivijärven kalastoon tai kalastukseen.

Vesistön käyttö

Lylylammella ja Lylypurolla ei hakijan arvion mukaan ole merkittävää virkistyskäyttöarvoa ja niiden varrella ei ole esimerkiksi asutusta. Kyseisillä vesistöillä ei ole olemassa olevan tiedon perusteella myöskään merkittävää kalataloudellista arvoa. Iso Koirajärven rannoilla on muutamia vapaa-ajan asuntoja ja tiedustelujen perusteella muutama henkilö kalastaa järvellä satunnaisesti. Ulpasuon vesistövaikutusarvion perusteella hankkeella ei kuitenkaan ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia Iso Koirajärven veden laatuun tai kalastoon ja sitä kautta järven virkistyskäyttöön. Iso Koirajärven alapuolisilla vesistöillä kuten Kivijärvellä on enemmän virkistyskäytöllistä merkitystä, mutta Ulpasuon hankkeen vaikutukset näihin vesistöihin ovat käytännössä minimaalisia.

Vaikutukset vesistöön ja sen käyttöön

Ulpasuon turvetuotannon (lohkojen 1, 2 ja 5) kuormituksen aiheuttamat arvioidut pitoisuuslisät Lylypuron suulla sen laskiessa Iso Koirajärveen vaihtelevat vuodenajasta riippuen orgaanisen aineen (COD_{Mn}) osalta 0,5–2,3 mg/l, kiintoaineen osalta 0,8–1,0 mg/l, kokonaisfosforin osalta 4,9–8,1 µg/l ja kokonaistypen osalta 197–236 µg/l. Lohkon 5 osuus pitoisuuslisäyksestä on pinta-alan perusteella arvioituna noin 26 %.

Hakijan arvion mukaan Ulpasuon turvetuotantoalueen vesistövaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Iso Koirajärveen, sillä metsäojan ja Lylypuron kautta laskevat alueen kaikki kuivatusvedet Iso Koirajärveen. Suurin osa ravinteista, kiintoaineesta ja orgaanisesta aineksesta sedimentoituu laskuojiin, Lylylampeen ja Iso Koirajärveen ennen kulkeutumistaan Hirvi-/Haarajokeen ja edelleen Kivijärveen. Iso Koirajärvi on matala, rehevä ja tummavetinen järvi, jota kuormittaa turvetuotannon lisäksi metsätalous. Ulpasuon kuormitus kuitenkin omalta osaltaan lisää järven rehevöitymistä ja tummuutta. Hirvi-/Haarajoessa ja Kivijärvessä Ulpasuon kuormituksen vaikutukset jäävät todennäköisesti selvästi vähäisemmiksi.

Vesienhoitosuunnitelma

Alueella on voimassa Ähtärin ja Pihlajaveden reittien vesienhoidon toimenpideohjelma 2016–2021. Toimenpideohjelmassa luokiteltujen vesistöjen joukossa on Ulpasuon alapuolisista vesistöistä Kivijärvi ja sen alapuoliset vesistöt. Kivijärvi on luokiteltu hyvään ekologiseen tilaan. Kivijärven alapuolella sijaitsevan Niemisvesi-Pemun ekologinen tila on erinomainen. Alueen vesistöissä tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen tai sen säilyttäminen. Kivijärven ja sen alapuolisen Kortteisen osalta toimenpideohjelmassa on todettu, että järvet ovat haavoittuvassa asemassa. Suurin ongelma ja uhka on laajalta valuma-alueelta tuleva humus ja orgaanisen kiintoaineen kuormitus, joka saattaa ajan mittaan mataloittaa järviä, liettää pohjia sekä muuttaa veden väriä ja sitä kautta altistaa järviä rehevöitymiskehitykselle. Näiden järvien osalta tavoitteena on ravinnepitoisuuksien pittäminen korkeintaan nykytasolla ja humuspitoisuuden seuraaminen.

Toimenpideohjelmassa suositelluiksi turvetuotannon vesienhoitotoimenpiteiksi on esitetty parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisia toimenpiteitä. Näitä ovat perusrakenteiden lisäksi ympärivuotinen pintavalutuskenttä ja ympärivuotinen kemikalointi tai joku muu näiden tehoinen vesienkäsittelymenetelmä. Myös uusien turvetuotantoalueiden sijainnin ohjaukseen tulee kiinnittää huomiota.

Ympäristöriskit

Tuotantoalueella on tarvittava sammutuskalusto ja ensiapuvälineistö sekä toiminta- ja ensiapuohjeet onnettomuustilanteiden varalle. Työmaan henkilöstön valmiuksia toimia hätätilanteissa ylläpidetään koulutusten sekä toimintaharjoitusten avulla.

Toiminnalla on ympäristövahinkovakuutus, jonka voimassaoloa jatketaan lohkon 5 osalta.

Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu

Ulpasuon lohkon 5 käyttö- ja päästötarkkailu esitetään suoritettavaksi jatkossakin Ulpasuon olemassa olevan lupapäätöksen mukaisesti (Länsi-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 100/2008/4, 30.9.2008, liite 3) lupaviranomaisen soveltuvaksi katsomalla tavalla.

Vesistötarkkailu esitetään suoritettavaksi edelleenkin Vapo Oy:n Läntisen Suomen alueen turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelman vuosille 2008-2013 mukaisesti. Tarkkailuohjelma on päivitetty vuosille 2014-2018, mutta se ei ole vielä lainvoimainen.

Kalataloudellista tarkkailua esitetään tehtäväksi jatkossakin Vapo Oy:n Tyystänjoen ja Kortteisen-Kivijärven valuma-alueilla sijaitsevien Vapo Oy:n turvetuotantoalueiden kalataloudellisen tarkkailuohjelman vuosille 2010–2020 mukaisesti.

Vahinkoja estävät toimenpiteet

Ulpasuon lohkon 5 kuormituksen vesistö- ja kalatalousvaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan sen tasoisiksi, että niistä ei aiheudu tilakohtaisesti korvattavaa vahinkoa.

Hakija esittää, että purkuvesistön kalataloudelle aiheutuva haitta korvataan edelleen vuosittaisella 200 euron suuruisella kalatalousmaksulla.

Toiminnan aloittamisluvan perustelut

Vapo Oy hakee toiminnanaloittamislupaa eli lupaa jatkaa toimintaa Ulpasuon loholla 5 mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Hakijalla on tarve toiminnan jatkamiseen, koska käytössä olevista turvevaroista on nykyisellään puutetta ja turpeen kysyntä käyttökohteissa on pysyvää. Hakija

esittää vakuudeksi viiden tuhannen euron vakuutta, joka voidaan asettaa omavelkaisena takauksena.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksen täydennykset

Hakija on täydentänyt hakemustaan 20.1.2017 pintavalutuskentän toimintaa ja tarkkailua sekä vesistövaikutuksia koskevilla tiedoilla. Tiedot on kuvattu tarkemmin Hakemuksen sisältö -osassa.

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla Soinin kunnassa ja Ähtärin kaupungissa 9.3.–10.4.2017 sekä erityistiedoksi antona asianosaisille. Kuulutus sekä keskeisimmät hakemusasiakirjat on julkaistu internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa ja kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettu 8.3.2017 Järviseutu-lehdessä. Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Soinin kunnalta, Soinin kunnan ympäristönsuojelu-, ja terveysuojeluviranomaiselta sekä Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Lausunnot

1) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualue on lausunut seuraavaa:

VESIENKÄSITTELY JA TARKKAILU

Hakemuksen mukaan vesiensuojelurakenteet eivät sisällä virtaamansäätöpatoa vaan kuivatusvedet johdetaan sarkaojien vesiensuojelurakenteiden kautta laskeutusaltaalle ja sieltä edelleen pintavalutuskentälle. Valumien tasaamiseksi ja kiintoaineen pidättämiseksi vesienkäsittelyä tulee tehostaa kokoojaojaan asennettavan virtaamansäätöpadoon avulla.

Lohkon 5 kuivatusvedet käsitellään lohkojen 1 ja 2 kuivatusvesien kanssa yhteisellä pintavalutuskentällä (PVK3). Aiemmin kentälle on johdettu runsaasti ulkopuolisia vesiä, kentällä on ollut oikovirtaamia ja vedet ovat ohjautuneet kentältä Lylylampeen useasta eri kohdasta. Vuosina 2015–2016 kentälle tehtyjen kunnostustoimenpiteiden avulla kentän valuma-alue on pienentynyt huomattavasti, kentän sijaintia on osittain muutettu ja veden jakautuvuutta kentälle on tehostettu. Vesien johtamiseen kentältä Lylylampeen ei ole tehty muutoksia.

Olemassa olevien tarkkailutulosten perusteella kunnostustoimenpiteiden vaikutusta kentän toimivuuteen ei voida arvioida. Kyseessä on kuitenkin olemassa oleva tuotantoalue ja koska kentän rakenteiden kun-

nostus niin että kentältä lähtevät vedet voitaisiin johtaa Lylylampeen hallitusti, aiheuttaisi huomattavaa vesistökuormitusta, ELY-keskus katsoo, että ennalta arvioiden esityksen mukainen pintavalutuskenttä on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukainen ko. olosuhteissa.

Kentän toimivuuden tehostamiseksi veden jakautuvuutta kentällä tulee tarkkailla säännöllisesti. Jako-ohjaston kivipatojen kiveämiskorkeuksia tulee muuttaa tarvittaessa ja mahdolliset oikovirtaamat tulee tukkia mahdollisuuksien mukaan. Kentän eteläosassa jako-ohjasto ulottuu hyvin lähelle Lylylampea. Jotta vesi saadaan viipymään kentällä mahdollisimman pitkään, jako-ohjastoa tulee lyhentää tai kivipatojen kiveämiskorkeutta säätää niin, että vesi ohjautuu jako-ohjastosta kentälle riittävän etäällä Lylylammesta.

Kentän puhdistustehon arviointi on teknisesti haastavaa lähtevän veden näytteenoton edustavuuteen liittyvien vaikeuksien vuoksi. Hakija onkin esittänyt päästötarkkailun lopettamista ja sen korvaamista vesistötarkkailulla. ELY-keskus katsoo, että ensisijaisesti pintavalutuskentälle tulee kuitenkin määrätä puhdistustehovaatimukset ja pintavalutuskentän toimivuutta ja kuormitusta tulee arvioida päästötarkkailun avulla, mikäli toteutetuilla rakenteilla pystytään vesien johtaminen järjestämään niin että pintavalutuskentän lähtevän veden laatua voidaan luotettavasti tarkkailla hakemuksessa esitetyn kokoomanäytteen avulla. Kentän toimivuuden arvioimiseksi päästötarkkailun tiheys tulee vastata nykyisin luvissa vastaavan kokoisilta tuotantoalueilta vaadittavaa tarkkailutiheyttä. Tiheyttä voidaan keventää myöhemmin, mikäli tulosten perusteella kentän puhdistusteho todetaan riittäväksi. Edellä mainittujen epävarmuustekijöiden vuoksi, luvassa tulee antaa riittävät määräykset tehtävistä toimenpiteistä, mikäli annettuja puhdistustehovaatimuksia ei saavuteta tai kentän toimivuudessa taikka alapuolisen näytteenoton luotettavuudesta havaitaan puutteita.

Mikäli edustavaa päästötarkkailua ei pystytä kohtuullisin toimenpitein luotettavasti järjestämään, voidaan kentän alapuolinen tarkkailu muuttaa vesistötarkkailuksi (kokoomanäyte Lylylammesta). Tällöin on noudatettava vesistötarkkailun näytteenottorytmiä ja analyysimallia. Tässä tapauksessa vesistötarkkailun tuloksia on seurattava tarkasti ja mikäli tulosten perusteella on syytä epäillä ongelmia vesiensuojelussa, on hakijan selvittävä syyt sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin vesiensuojelun tehostamiseksi. Kentän yläpuolista päästötarkkailua on kuitenkin jatkettava.

Koska kyseessä on toistaiseksi voimassa olevaa lupaa koskeva hakemus, luvassa tulee antaa riittävät määräykset myös toiminnan lopettamiseen liittyvistä vesien käsittelystä koskevista velvoitteista.

VESISTÖALUE JA VESISTÖN TILA

Ulpasuo sijaitsee Kokemäenjoen (Valuma-alue 35) vesistön Niemisjoen (VA 35.47, 285 km²) Tyystänjoen (VA 35.475, 64 km²) valuma-alueella. Lupakäsittelyssä olevan lohko 5:n vedet laskevat pintava-

lutuskentän kautta liki umpeenkasvaneeseen Lylylampeen ja täältä Lylypuron, Hirvijoen ja Haarajoen kautta Kivijärveen ja edelleen Niemisveteen, joka on Niemisjoen vesistön suurin järvi. Haarajoen-Tyystänjoen valuma-alueella on runsaasti ojitettua suota ja metsätalousskäytössä olevaa metsää. Alue on lähes asumaton.

Ulpasuon turvetuotantoalue kokonaisuudessaan käsittää 13 % Lylypuron, 1,8 % Tyystänjoen ja 0,4 % Niemisjoen valuma-alueesta. Lylypuron kohdalla osuus on erittäin suuri ja Tyystänjoenkin kohdalla merkittävä, sillä kokemusperäisesti tiedetään, että turvetuotantoalueiden suhteellinen osuus ylittäessä 2 %, alkaa haitallisia muutoksia olla havaittavissa. Kokonaisuudessaan Niemisjoen valuma-alueen turvetuotantoalueita on 474 ha ja näiden osuus valuma-alueesta on tällöin 1,7 %. Osuutta voidaan pitää varsin suurena Niemisjoen ja Niemisvesi-Pemun luonnon-, kalatalous- ja virkistyskäyttöarvo huomioiden.

Lylypuron vedenlaadusta ei ole tietoa. Valuma-alueen perusteella voidaan olettaa puron veden olevan tyypillistä purovesistöille, joiden valuma-alueella on runsaasti ojitettua suota ja turvetuotantoalueita eli hyvin tummaa ja hapanta humusvettä, jonka ravinnepitoisuudet ovat kohonneet tausta-arvoihin verrattuna. Iso Koirajärvi on pieni n. 36 ha:n järvi. Järven vesi on hyvin tummaa ja rautapitoista ja happipitoisuus on myös päällysveden osalta varsin alhainen. Veden laatu on kuitenkin ravinteiden sekä humus- ja rautapitoisuuden osalta hieman parantunut 2000-luvun kuluessa, toisaalta vesi on kuitenkin edelleen hieman tummunut. Kivijärvi on selvästi suurempi (436 ha), matala ja varsin erämainen järvi. Järven vesi on tummaa ja hapanta humusvettä. Ravinnepitoisuudet ovat kuitenkin järviyypille melko alhaiset ja ne ovat myös hivenen laskeneet 2000-luvun kuluessa. Myös rauta- ja humuspitoisuudet ovat laskeneet, väriarvot sen sijaan ovat hieman nousseet. Sekä Iso Koirajärvellä, että Kivijärvellä on havaittu esimerkiksi verkkojen limoittumisen lisääntymistä, mikä saattaa kieliä hiipivästä rehevöitymisestä ja/tai humuspitoisuuden lisääntymisestä.

KUORMITUS

Turvetuotannolle kansallisissa ohjelmissa ja vesienhoidon toimenpideohjelmissa esitettyjen tavoitteiden mukaan vanhojen tuotantoalueiden vesiensuojelua tulee parantaa aina kun lupia uusitaan ja tuotantoa tulee ohjata jo olemassa oleville alueille, näiden yhteyteen tai jo ojitetuille soille. Ulpassuo on vanha, jo käytössä oleva tuotantoalue, eikä toiminnan jatkaminen vanhalla alueella sinänsä lisää kuormitusta. Tämä edellyttää kuitenkin vesiensuojelurakenteiden tarkkailua ja kunnossapitoa sekä etenkin ääritilanteisiin, kuten rankkasateisiin varautumista.

Ulpasuon lohko 5:n kuormitusarviot perustuvat osin Vapo Oy:n tarkkailujen ominaiskuormituskertoimiin ja osin suon omiin tarkkailutuloksiin. Kuormituksen arviointia on olennaisesti vaikeuttanut se, että pinta-valutuskentälle 3, johon lohko 5:n vedet johdetaan, on johdettu vuoteen 2015 saakka runsaasti ulkopuolisia vesiä ja lisäksi kenttä rajautuu ala-

reunaltaan suoraan umpeen kasvavaan Lylylampeen, jonne valuu puolestaan myös tuotantoalueen ulkopuolisia vesiä.

VESISTÖVAIKUTUS

Ulpasuon suurimpien vaikutuksen voidaan katsoa kohdistuvan Lylypuroon ja Iso Koirajärveen. Alapuoliseen vesistöjen tilaan ml. Kivijärvi ja Niemisvesi, Ulpassuo vaikuttaa yhdessä muiden turvetuotantoalueiden kuormituksen kanssa. Hakemuksessa on kuormitusarvioiden avulla laskettu teoreettisia pitoisuuslisäyksiä metsäojassa ja Lylypurossa. Vedenlaatumuuttujakohtaisesti pitoisuuksien kasvu tarkoittaisi metsäojassa n. 25–60 % ja Lylypurossa n. 25–100 % kasvua luontaisiin taustapitoisuuksiin verrattuna. Lylypuron osalta lohko 5:n osuus on vaikutuksesta n. neljäsosa. Kuormitusvaikutusta voidaan pitää huomattavana ja sen voidaan arvioida olennaisesti heikentävän pienen puron tilaa. Kuormituksen vaikutukset ulottuvat puolestaan alapuoliseen Iso Koirajärveen sekä lievempinä alapuolisiin vesistöihin. Iso Koirajärveen, Tyystänjoen sekä koko Niemisjoen vesistöön kohdistuu usean muunkin turvetuotantoalueen kuormitus. Tyystänjoella ja Niemisjoella koko vesistöalueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutuksen on arvioitu aiheuttavan pitoisuuksien kasvua, jotka tarkoittaisivat enimmillään 2–10 % kasvua verrattuna taustapitoisuuksiin. Turvetuotannon kuormitus on merkittävässä asemassa alueella, jossa esimerkiksi maatalouden ja asutuksen kuormitus on hyvin vähäistä ja veden laatu suhteellisen hyvää. Tämä korostaa humus- ja orgaanisen kiintoainekuormituksen vähentämisen tärkeyttä.

VESIENHOITO

Vaikutusalueen vesistöistä Kivijärvi, Kortteinen, Niemisvesi-Pemu ja Niemisjoki ovat kaikki toisella vesienhoitokaudella luokiteltu hyvään ekologiseen tilaan. Näistä Ulpassuota lähinnä sijaitsee Kivijärvi, joka kuuluu tyypiltään mataliin runsashumuksisiin järviin. Kivijärven vedenlaatu ja biologiset laatutekijät (klorofyllipitoisuus) ilmentävät hyvää tilaa. Viime vuosina ravinne-, klorofylli- ja mm. rautapitoisuudet ovat jopa hieman laskeneet. Järven kalasto on happamille karuhkoille humusjärville tyypillisesti hauki-ahvenvaltaista ja koekalastusten perusteella varsin vähäistä. Happamille vesille tyypillisesti särkikalojen osuus kalastossa on pieni.

Kivijärven kemiallisen tilan on arvioitu olevan hyvää huonompi kaloihin kertyvän elohopean kaukokulkeumaan ja luonnonolosuhteisiin liittyvien riskien perusteella. Soinen valuma-alue ja vesien korkea humuspitoisuus lisäävät todennäköisyyttä kalojen kohonneista elohopeapitoisuuksista. Vesien tummumisilmiön on Suomessa havaittu lisänneen kalojen elohopeapitoisuutta karuissa latvavesissä 1990-luvun lopulta lähtien. Mitattua tietoa elohopeapitoisuuksista ei kuitenkaan ole.

Kivijärvi, kuten alueen muutkin vesienhoidossa huomioitavat vesistöt, ovat ekologisen tilan osalta tavoitetilassa. Vesienhoidon Ähtärin ja Pihlajaveden toimenpideohjelman mukaan hyvän tilan ylläpitäminen edellyttää sitä, että kuormitusta ei lisätä. Alueen vedet ovat haavoittuvia ra-

vinteiden ja orgaanisen aineksen kuormitukselle. Kemiallisen tilan osalta hyvän tilan tavoite on vuodessa 2027.

Iso Koirajärveä tai Lylypuroa ei ole vesistöjen pienen koon vuoksi vesienhoidossa erikseen huomioitu. Periaatteessa näitä koskevat kuitenkin samat vesienhoidon tavoitteet kuin isompiakin vesistöjä. Iso Koirajärvi tyypiteltäisiin lähinnä mataliin runsashumuksisiin järviin. Vedenlaadun ja klorofyllipitoisuuksien perusteella järvi luokiteltaisiin todennäköisesti tyydyttävään tai hyvään tilaan. Järven kalasto on melko harvaa ja ahvenvaltaista, mikä tukee käsitystä hyvästä tilasta. Järven suurimmat uhkat liittyvät humuksen ja orgaanisen aineksen kuormitukseen. Kemiallisen tilan osata järveä voidaan verrata Kivijärveen.

NATURA-ARVIO

Toiminnan vaikutuksia Iso Koirajärven harjun (F10800120) Natura 2000-alueen luontoarvoihin on arvioitu edellisen luvan yhteydessä laaditun luonnonsuojelulain 65 §:n arvion perusteella. Tällöin on todettu, että luvan mukainen toiminta ei merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Natura-alue on perustettu.

Iso Koirajärven vesistötarkkailutulosten perusteella järven veden laadussa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisen arvioinnin jälkeen, joten ELY-keskus katsoo, että tehtyä arviointia ei ole tässä vaiheessa tarpeen päivittää. Toiminnan vaikutuksia Natura-alueen vesiluontotyyppeihin (3160 Humuspitoiset järvet ja lammet sekä 3260 Pikkujoet ja purot) tulee kuitenkin edelleen tarkkailla ja mikäli vaikutuksia havaitaan, niistä tulee ilmoittaa vuosiraportoinnin yhteydessä.

TOIMINNAN ALOITTAMISLUPA

Kyseessä on tuotannossa oleva alue, joten ELY-keskus katsoo, että pyyntö aloitusluvan myöntämisestä muutoksenhausta huolimatta on perusteltu eikä aloitusluvan myöntäminen tee muutoksen hakua hyödyttömäksi.

- 2) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen** on todennut, ettei Ulpasuon lohkolle 5 tule antaa toiminnan aloittamislupaa ennen kuin hakija on todistetusti saattanut loppuun pintavalutuskenttä 3:n (myöhemmin PVK3) parannustyöt. Lisäksi kalatalousviranomaisen katsoo, että mikäli hakija ei parannustyöistä huolimatta saa kuivatusvesien puhdistusta PVK3:lla toimimaan riittävän tehokkaasti, tulee ympäristöluvassa määrätä kuivatusvedet puhdistavaksi jatkossa kemiallisella käsittelyllä, johon on yhdistetty jälkineutralointi. Ympäristölupa voidaan siten myöntää, mikäli vesienkäsittelyä koskeva lupamääräys asetetaan voimaan määräajaksi, jonka loppuun mennessä hakijan tulee esittää riittävät todisteet PVK3:n toimivuudesta ja hakea uutta ympäristölupaa. Lisäksi kalatalousviranomaisen katsoo, että kuivatusvesien vaikutusalueen kalataloudelle aiheutuvien haittojen kompensoimiseksi tulee vuosittainen kalatalousmaksu korottaa 1 000 euroon.

PVK3:lla on esiintynyt ongelmia kuivatusvesien puhdistuksessa. Tilanne korjataan hakijan aluehallintovirastolle toimittaman lupahakemuksen mukaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen määräämällä tavalla routakautena 2016–2017, ja PVK3 on hakijan mukaan hakemussuunnitelman mukainen vuoden 2017 tuotantokauden alusta. Hakija ei kuitenkaan tiettävästi ole ilmoittanut korjauksen valmistumisesta. Kuivatusvesien puhdistumista ei PVK3:n osalta tapahtunut vuonna 2014 tarkkailun perusteella yhdenkään muuttujan osalta. Vuonna 2015 kenttä puhdisti tyypeä ja fosforia 6 %, mutta muilta osin puhdistumista ei tarkkailun perusteella tapahtunut. PVK3 ei siten käytännössä ole vastannut vesienkäsittelyn suhteen parasta käyttökelpoista tekniikkaa, vaikka hakija on niin hakemuksessaan väittänyt. Kalatalousviranomaisen katsoo, että koska PVK3 ei ilman merkittävää parannusta puhdistustehossa edusta parasta käyttökelpoista tekniikkaa, tulee vesienkäsittelyä tarvittaessa tehostaa kemiallisella käsittelyllä. Myös jälkineutralointi on tällöin tarpeen, koska kemiallisesti käsitellyn veden pH on alhainen ja alapuoliossa vesistöissä on esiintynyt happamuusongelmia, jotka ovat heijastuneet ainakin särkikalojen lisääntymisongelmina.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen katsoo, ettei se tekijä, että Iso Koirajärven vedenlaadussa ei vesistö tarkkailun perusteella ole havaittu tapahtuneen muutoksia 1980-luvulta 2000-luvulla tultaessa, poissulje Ulpasuon turvetuotannon haitallista vaikutusta Iso Koirajärven vedenlaadulle. Järven tila on heikentynyt jo ennen 1980-lukua Ulpasuon turvetuotantoalueen valmisteluiden käynnistyttyä jo vuonna 1974 ja tuotannon vuonna 1978 (Pöyry 2011a). Ulpasuolla harjoitettu turvetuotanto on varsinkin toiminnan alkuvaiheessa, jolloin turvetuotantoalueiden jätevesienpuhdistus oli nykytasoa huomattavasti heikompaa, kuormittanut todennäköisesti voimakkaasti alapuolista vesistöä ja aiheuttanut osaltaan varsinkin Iso Koirajärven tilan heikentymisen nykytasolle, joka on vallinnut ainakin 1980-luvulta saakka. Ulpasuolta Iso Koirajärveen kulkeutunut ja sinne pääosin sedimentoitunut kiintoaine voimistaa järven sisäistä kuormitusta ja ylläpitää osaltaan järven heikkoa tilaa. Turvetuotannon lisäksi järven vedenlaatua on ennen 1980-lukua heikentänyt merkittävästi metsätalous, erityisesti metsäojitukset. Nykyään varsinkin laaja metsäojaverkosto kunnossapito-ohjituksineen estää yhdessä turvetuotannosta aiheutuvan ulkoisen kuormituksen ja järveen sekä metsätaloudesta että turvetuotannosta sedimentoituneesta kiintoaineesta aiheutuvan sisäisen kuormituksen kanssa järven vedenlaadun palautumisen luonnontilaiseksi. Ulpasuon kuivatusvesien havaittu heikko puhdistusteho on osaltaan voimistanut kiintoaineen sedimentoitumista varsinkin Iso Koirajärven pohjalle. Metsätaloudesta ja Ulpasuon turvetuotannosta varsinkin Iso Koirajärveen aiheutunut kiintoainekuormitus voimistaa järven sisäistä kuormitusta käytännössä pysyvästi.

Kalataloudellista haittaa Ulpasuon turvetuotannosta aiheutuu todennäköisesti Iso Koirajärven lisäksi ainakin välittömästi alavirrassa sijaitseville Hirvijöelle-Haarajöelle ja Kivijärvelle-Kortteiselle, lievempänä myös alapuolisen vesireitin vesimuodostumille. Vaikka Iso Koirajärven

alapuolella vesireitillä sijaitseva Kivijärvi on luokiteltu EU:n vesienhoidossa ekologiselta tilaltaan hyväksi, on järven vesi Iso Koirajärven tavoin hyvin ruskeaa ja järvellä esiintyy ajoittain happikatoa. Turvetuotanto Ulpassuolla heikentää osaltaan myös Kivijärven näkösyvyyttä ja happitilannetta. Veden ruskeutta ja happitilaa ei EU:n vesienhoidossa käytetä vesimuodostumien tilaa kuvaavina muuttujina, mutta niillä on silti huomattava merkitys mm. kalastolle ja kalastukselle. Tummumisen seurauksena järvet ovat lämpimämpiä ja niiden kerrostuneisuus muuttuu. Veden lämpenemisestä kärsivät etenkin kylmässä vedessä viihtyvät lajit, kuten made. Kerrostuneisuuden voimistumisesta ja rehevöitymisestä aiheutuva pohjanläheisen veden happitilanteen heikentyminen saattaa heikentää sekä syvällä viihtyvän kuhan, että mateen elinolosuhteita Kivijärvellä. Myös turvetuotannon osaltaan aiheuttamasta rehevöitymisestä johtuva pohjan liettymisen lisääntyminen heikentää erityisesti mateen elinolosuhteita Kivijärvellä. Kalastajat ovat arvioineet Kivijärven madekannan heikentyneen ja särkikalojen lisääntyneen. Rehevöityminen ja siitä edelleen aiheutuva veden samentuminen edesauttaa särkikalojen lisääntymistä ja vaikeuttaa kalastusolosuhteita. Kalastajien ilmoittama veden sameuden ja pohjan liettymisen lisääntyminen Iso Koirajärvellä ja Kivijärvellä-Kortteisella johtuu todennäköisesti rehevöitymisestä, jota metsätalouden ja turvetuotannon kuormitus merkittävässä määrin aiheuttaa. Pyydysten limoittuminen, jota järveen tuleva kuormitus voimistaa, on sekä kalastajien ilmoitusten, että koekalastuksissa tehtyjen havaintojen perusteella sekä Iso Koirajärvessä, että Kivijärvessä ainakin ajoittain voimakasta. Koska valtaosa Kivijärven-Kortteisen kalansaaliista pyydetään verkoilla ja katiskoilla, voidaan pyydysten limoittumisen katsoa merkittävästi heikentävän järvien kalastusolosuhteita ja siten edelleen kalansaaliita. Kivijärven kalataloudellinen merkitys on alueellisesti kohtalaisen suuri. Iso Koirajärvessä esiintyy vuosien 2011 ja 2015 verkkokoekalastusten ja vuosia 2010 ja 2015 koskeneiden kalastustiedustelujen perusteella ahventa, särkeä ja haukea. Kivijärvessä on vastaavasti havaittu esiintyvän ahventa, särkeä, kiiskeä, lahnaa, kuhaa, haukea ja madetta. Iso Koirajärven kalastus on kalastustiedustelujen perusteella varsin vähäistä, muutaman kesäasukkaan satunnaista kalastusta, Kivijärven sen sijaan ollessa yksi alueen tärkeimmistä kalastuskohteista. Kivijärven vuosittainen kokonaissaalis oli vuonna 2010 931 kg ja vuonna 2015 736 kg, valtaosan saaliista oltua kumpanakin vuotena haukea, ahventa ja kuhaa. Iso Koirajärven kalansaalis vuonna 2010 oli kalastustiedustelun perusteella 30 kg haukea.

Valuma-alueelta tulevan kuormituksen vähentämistä on tarpeen tehdä kaikilta sektoreilla Ulpassuon alapuolisten järviältaiden tilan parantamisen lisäksi myös vesireitin virtavesien ja niillä esiintyvän taimenen elinolosuhteiden parantamiseksi. Niemisjoessa on tehty koskien kalataloudellisia kunnostuksia, ja joessa esiintyy luontaisesti lisääntyvää taimenta. Niemisjoen yläpuolisista Ulpassuon kuivatusvesien purkureitillä olevista virtavesistä Hirvijoki on hakijan mukaan hyvin luonnontilansa säilyttänyt pieni joki. Sillä saattaa siten olla potentiaalia toimia mm. taimenen poikastuotantoalueena, kuten myös Kivijärven-Kortteisen ja

Pemun-Niemisveden välisellä Kortteisenjoella. Ulpassuolla harjoitettavasta turvetuotannosta ja metsätaloudesta tuleva kuormitus vaikeuttaa kuitenkin merkittävästi tai Hirvijoen ja Kortteisenjoen osalta jopa estää kokonaan näiden jokien kalaston kehittämisen ja jokien kalataloudellisen potentiaalin hyödyntämisen.

Ulpassuon turvetuotantoalueelta tuleva kuormitus vaikeuttaa myös EU:n vesipuitedirektiivin edellyttämän hyvän ekologisen tilan ylläpitämistä alapuolisessa Kivijärvessä. Vesimuodostuman suunnitelluista toimenpiteistä kaudelle 2016–2021 on mainittu mm. turvetuotannon vesiensuojelun tehostaminen. Lisäksi painetta Ulpassuon kuivatusvesien käsittelyn tehostamiseen voimistaa Etelä-Pohjanmaan maakunta-kaava, jonka Niemisjoen valuma-alueen turvetuotantoa koskevan suunnittelumääräyksen II mukaan Niemisjoen valuma-alueella edellytetään tehostettua vesiensuojelutasoa.

Kalatalousviranomaisen katsoo, että kalatalousmaksua on korotettava Ulpassuon kuivatusvesien heikosta puhdistuksesta aiheutuneesta voimakkaasta kuormituksesta Iso Koirajärven ja Kivijärven kalastolle ja kalastukselle sekä kuivatusvesien purkureitillä olevien lähimpien virtavesien kalataloudelliselle hyödyntämiselle aiheutuvien haitallisten vaikutusten vuoksi.

- 3) **Soinin kunta** on ilmoittanut, että sillä ei ole muutoin huomauttamista alueen laajentamisesta, mutta turvevesien puhdistuksessa tulee käyttää uusinta tekniikkaa.
- 4) **Ähtärin kaupungin ympäristönsuojelusihteeri kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena** on todennut, että Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitosuunnitelmassa vuosille 2016-2021 on linjattu, että turvetuotanto ei saa huonontaa vaikutusalueensa vesistöjen tilaa eikä vaarantaa hyvän tilan saavuttamista niissä. Tämän lisäksi Ähtärin- ja Pihlajaveden reittien vesistön toimenpideohjelmassa on asetettu tavoitteeksi alueen vesistöjen kiintoaine-, humus- ja ravinnekuormituksen vähentäminen.

Toimijan on oltava selvillä aiheuttamastaan kuormituksesta ympäristöön. Mikäli Ulpassuon pintavalutuskenttä 3:n täysi eristäminen Lylylammesta ei onnistu rakenteilla, tulee kuivatusvesien puhdistusta tehostaa esimerkiksi muiden vesienkäsittelymenetelmien tai kemikaloinnin avulla ennen niiden johtamista pintavalutuskentän 3 kautta vesistöön.

Muistutukset ja mielipiteet

- 5) **Rauno ja Tellervo Haukilehto (Rauskinniemi 759-401-10-14), Martti ja Paula Takala (Anttila 759-401-10-15), Raimo ja Leena Lehtimäki (Karhusalo 759-401-10-16) Eero ja Pirkko Kiviaho (Kiviniemi 759-401-10-18)**

Muistuttajat omistavat Iso Koirajärven rannalla tontit, joilla on mökit. Muistuttajat vastustavat ympäristöluvan ja toiminnan aloittamisluvan myöntämistä Ulpasuon lohkon 5 turvetuotantoon.

Havaintojen mukaan Iso Koirajärven veden laatu on 1980-luvulta lähtien vähitellen saastunut ja ahvenkanta on vähentynyt. Vesi on nyt aivan ruskeata ja päästöistä kuormittunutta. Järven lähialueilla ei ole maataloutta eikä muitakaan järven saastuttajia lukuun ottamatta Ulpasuon turvetuotantoaluetta. Muistuttajien mielestä turvetuotannosta aiheutuu tilakohtaisesti korvattavaa vahinkoa. Mikäli lupa myönnetään, muistuttajat vaativat huomattavia korvauksia tai vaihtoehtoisesti Iso Koirajärven kunnostamista sellaiseen tilaan kuin se oli ennen turvetuotannon aloittamista. Kalatalousmaksu 200 euroa vuodessa on naurettava. Iso Koirajärvi on hyvin lähellä Ulpasuota ja siten ”ensimmäinen saastuja”. Alue on kaavoitettu virkistys- ja retkeilykäyttöön, järven länsipuolella on Euroopan kaukovaellusreitti ja Natura-alue.

Hakijan vastine

1) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat-vastuualue

Ulpasuolla on laskuojassa/kokoojaojassa, joka johtaa kuivatusvedet suolta pintavalutuskentälle (PVK3), mittakaivo. Mittakaivossa on 90 asteen kulmalla oleva mittalevy ja kaivossa on pudotusta alapuoliseen ”suvantoaltaaseen” noin 1 m. Jotta luotettava mittaus on saatu aikaiseksi, on padotus pitänyt rakentaa. Padotus toimii näin ollen koko kokoajaojan matkalla laskeutusaltaaseen LA 11 saakka, ja rajoittaa virtausta. Muutoinkin ojastossa on pienet kaltevuudet ja sen vuoksi virtaus on maltillista.

Lohko 5 on pääosalta ja loppuosalta tulossa ns. matalakenttävaiheeseen, mikä tarkoittaa sitä, että ojastoihin ei voida padottaa kuivatusvettä aiheuttamatta tuotannolle kuivatushaittaa.

Hakijan käsityksen mukaan virtaamien säätö toteutuu alueella jo tällä hetkellä tavanomaista paremmin.

Pintavalutuskentältä 3 on poistettu jako-oja, kuten ELY-keskus on esittänyt. Vastineen yhteydessä on kuva pintavalutuskentästä. Kaikki vesi kiertää vastapäivään jako-ojassa PVK3:n ympäri ja vesi jaetaan siitä pintavalutukseen. Jako-ojan osalta vaadittu toimenpide ei siis ole tarpeellinen, oikeastaan ajankohtainen.

Puhdistustehoa koskevien määräysten pintavalutukselle asettaminen on hyödytöntä ja määräysten seuranta (päästötarkkailuvelvoite) sekä em. määräysten ja velvoitteiden noudattaminen mahdotonta, koska kentän alapuolelle ei ole mahdollista rakentaa mittapatoa, jolla näytteenotto ja virtaamanmittaus voitaisiin suorittaa.

Kun verrataan Ulpassuolla PVK3:lle johdettavan veden (so. yp.vesi) ja Länsi-Suomen ojittamattomilta pintavalutuskentiltä vuosina 2008–2012 lähteneen veden ka. laatua, voidaan havaita, että yp. vesi Ulpassuolla on kaikkien vedenlaatutekijöiden osalta parempaa. Tätä ei pidä ymmärtää niin, että ojittamattomilta pintavalutuskentiltä lähtenyt vesi on ollut huonolaatuista tms.

Ulpassuon ja Lylylammen, johon Ulpassuon vedet vaikuttavat, tuloksista voi havaita, että lammen veden kiintoaine-, fosfori- ja typpipitoisuudet ovat alhaisempia kuin tuotantoalueen yp.vedet. Humuksen osalta tilanne on päinvastainen. Lampeen tulee vesiä myös laajoilta Ulpassuon ulkopuolisilta alueilta. Puhdistustehoa koskevalle määräykselle ei ole edes tarvetta.

Valuma-alueosuuden suuruudella ei ole merkitystä silloin, kun jo puhdistukseen tuleva vesi on poikkeuksellisen hyvälaatuista, ja parempi-laatuista puhdistettuihin vesiin verrattunakin.

Edellä mainittu tulee ottaa huomioon, kun tarkastellaan hankkeen vaikutuksia alapuolisten vesistöjen, joissa jo entuudestaan on hyvin vähän ihmistoiminnasta peräisin olevan kuormituksen vaikutuksia, tilaan. Ihmistoiminnasta peräisin olevan kokonaiskuormituksen ollessa vähäistä ei yksittäisen kuormittajan kuormitus voi nousta merkittäväksi, vaikka sen suhteellinen osuus olisi 99 % kokonaiskuormituksesta. Kuormitus on ja pysyy edelleenkin paitsi vähäisenä myös vähämerkityksellisenä. Aihetta liioitteluun ei ole.

Muutoin lausunnosta ei ole huomauttamista.

2) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen ja 4) Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Pelkästään yläpuolisten vedenlaatutietojen perusteella kuivatusvesien puhdistus täyttää parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimukset. PVK3:n on katsottava parantavan sitä vielä jossakin määrin, muutoinhan sitä ei olisi hakijalta edellytetty. Vaatimus kemiallisen puhdistuksen käyttöönotosta ja vaatimus toiminnanaloittamisluvan epäämisestä ovat molemmat aiheettomat. Vuosittain suoritettavaksi vaaditun 1 000 euron suuruisen kalatalousmaksun määräämiselle ei ole perusteita. Hakija viittaa edellä ja EPOELYN lausunnossa kuormituksesta ja sen vesistövaikutuksista lausuttuun. Maksun riittävä rahallinen määrä on hakemuksessa esitetty 200 euroa.

3) Soinin kunta

Ulpassuon lohkolle 5 jo toteutetut rakenteet vastaavat lausunnossa vaadittua uusinta tekniikkaa.

5) Rauno ja Tellervo Haukilehto ym.

Selvitysten mukaan olemassa olevan toiminnan hakemussuunnitelman mukaisella tavalla jatkamisesta ei aiheudu luvan myöntämisen esteenä pidettäviä haitallisia vaikutuksia, eikä myöskään korvausvelvollisuuden

perustavia vaikutuksia. Edellytykset toiminnanaloittamisluvan myöntämiselle täyttyvät. Muistuttajien esittämät vaatimukset on hylättävä aiheettomina.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Ympäristöluparatkaisu

Aluehallintovirasto myöntää Vapo Oy:lle ympäristöluvan Ulpassuon lohkon 5 turvetuotantoon Soinin kunnassa Kokemäenjoen vesistöalueella hakemukseen liitetyn suunnitelman ja sen täydennysten mukaisesti siten muutettuna kuin lupamääräyksistä ilmenee. Tuotantoalueen pinta-ala auma-alueineen on noin 22,2 ha.

Toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Aluehallintovirasto myöntää Vapo Oy:lle luvan toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta. Luvan haltijan on asetettava 5 000 euron suuruinen takaus, vakuutus tai pantattu talletus Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen eduksi ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräysten muuttamisen varalta.

Lupamääräykset

Päästöt vesiin

1. Turvetuotantoalueen vedet on johdettava hakemuksen liitteenä 3 olevan kartan (Ulpassuo vesien johtaminen, piirros 1:35 000 peruskartalla) mukaisesti vesienkäsittelyrakenteiden jälkeen Lylylampeen ja edelleen Lylypuuroon.
2. Tuotantoalueen vedet on johdettava hakemuksen liitteenä 3 olevan piirustuksen "Ulpassuo L5, piirros 1:4000 A3" mukaisesti sarkaojarakenteiden ja laskeutusaltaan kautta sekä käsiteltävä ympärivuotisesti pintavalutuskentällä.

Sarkaojien päissä on oltava lietsyvennys, lietteenpidätin ja päisteputket. Laskeutusaltaissa on oltava pintapuomit ja purkupään virtaamaa padottava rakenne. Virtaamansäätö tulee toteuttaa mahdollisuuksien mukaan. Laskeutusaltaan ja pintavalutuskentän on oltava mitoitusohjeiden mukaisia.

Pintavalutuskentän 3 on vastattava 20.1.2016 Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymää, 2.11.2015 päivättyä, Vapo Oy:n suunnitelmaa pintavalutuskentän parantamisesta. Vedet on jaettava pintavalutuskentälle tasaisesti.

Vesienkäsittelyrakenteisiin saa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla tehdä sellaisia muutoksia, jotka eivät vähennä niiden tehoa.

3. Mikäli alapuolisen Lylylammen tarkkailutulosten perusteella on syytä epäillä ongelmia vesienkäsittelyssä, on hakijan selvitettävä syyt ja ryhdyttävä toimenpiteisiin vesiensuojelun tehostamiseksi.
4. Vesienkäsittelyrakenteet ja ojasot on pidettävä jatkuvasti toimintakunnossa ja niiden toimivuus on tarkastettava säännöllisesti.

Laskeutusaltaat, sarkaojat ja lietesyvennykset sekä reuna- ja kokooajajat on puhdistettava ainakin kerran vuodessa tuotantokauden päätyttyä ja aina muulloinkin tarpeen vaatiessa. Kivennäismaahan kaivetut ojat on tarkastettava ainakin kerran vuodessa ja puhdistettava tarvittaessa.

Laskeutusaltaista, lietesyvennyksistä ja ojista poistettava liete on sijoitettava siten, ettei se pääse vesistöön.

Päästöt ilmaan ja melu

5. Toiminta on järjestettävä siten, että siitä aiheutuva pöly- ja meluhaitta on mahdollisimman vähäinen. Kuljetuksiin käytettävät ajoneuvot on kuormattava siten, ettei kuorma pölyä häiritsevästi.
6. Alueen kuntoonpanotyöt, turvetuotanto ja varastointi on järjestettävä siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän melua. Melutaso ei saa ylittää asuinrakennusten pihapiirissä 55 dB (LAeq) klo 7–22 eikä 50 dB (LAeq) klo 22–7. Loma-asuntojen pihapiirissä melutaso ei saa ylittää 45 dB (LAeq) klo 7–22 eikä 40 dB (LAeq) klo 22–7

Varastointi ja jätteet

7. Tuotantoa on harjoitettava siten, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Luvan haltijan on järjestettävä jätehuolto ja jätteen kuljetus asianmukaisesti.

Luvan haltijan on noudatettava hakemukseen sisältyvää kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

8. Voiteluaineet ja jäteöljy on säilytettävä katetussa tilassa, jossa on tiivisalustainen reunallinen suojarakenne. Polttoainesäiliöiden on oltava tiiviillä alustalla siten, ettei polttoainetta säilytyksen tai tankkauksen aikana pääse maaperään tai ojiin. Paikallaan pysyvien polttoainesäiliöiden on oltava kaksivaippaisia tai valuma-altaalla varustettuja. Polttoainesäiliöissä on oltava ylitäytönestien ja laponestien. Luvan haltijan tulee puhdistaa mahdollisessa vahinkotilanteessa pilaantunut maaperä.

Häiriö- ja poikkeustilanteet

9. Luvan haltijalla tulee olla valmiudet tuotantoalueella tapahtuvien konevaurioiden tai onnettomuuksien aiheuttamien ympäristövahinkojen torjuntaan.

10. Toiminnan häiriötilanteista ja niiden aikaisista poikkeuksellisista vesien johtamisjärjestelyistä on viipymättä ilmoitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Soinin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä järjestettävä niiden edellyttämä tarkkailu. Häiriö- ja poikkeustilanteiden syyt on välittömästi selvitettävä. Havaitut viat on korjattava ja häiriötekijät poistettava viipymättä.

Tarkkailut

11. Käyttö- ja päästötarkkailu on toteutettava tämän päätöksen liitteenä 3 olevan suunnitelman mukaisesti.

Tarkkailusuunnitelmaa voidaan muuttaa Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta, tarkkailun kattavuutta tai aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia.

12. Vesistö tarkkailu on toteutettava hakemuksessa esitetyn, lainvoimaisen Vapo Oy:n Läntisen Suomen alueen turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelman mukaisesti. Vesistö tarkkailuun on lisättävä Lylylammien tarkkailu siten, että lammesta otetaan edustava kokoomanäyte pisteistä, jotka on esitetty hakemuksen täydennyksen (päiväty 20.1.2017) kohdassa 2. Ulpasuon osalta täydennetty tarkkailusuunnitelma on toimitettava tiedoksi Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuukauden kuluessa toiminnan uudelleen aloittamisesta.

Kalataloustarkkailu on toteutettava hakemuksessa esitetyn Vapo Oy:n Tyystänjoen ja Kortteisen-Kivijärven valuma-alueilla sijaitsevien Vapo Oy:n turvetuotantoalueiden kalataloudellisen tarkkailuohjelman vuosille 2010–2020 mukaisesti.

Tarkkailuohjelmia voidaan muuttaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökusten hyväksymällä tavalla.

Vesistö tarkkailun vuosiraportit on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle sähköisesti luvan valvojan käyttämän tietojärjestelmän kautta ja annettava tiedoksi Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle sekä Soinin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kalataloustarkkailun tulokset on toimitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle ja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Soinin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Ähtärinreitin kalastusalueelle. Tarkkailujen tulokset on vaadittaessa annettava niiden nähtäväksi, joiden oikeuteen tai etuun tiedot saattavat vaikuttaa. Tarkkailutulosten yhteenvedoissa on esitettävä tarkkailussa esiintyneet epävarmuustekijät sekä analyyseissä ja tulosten laskennassa käytetyt menetelmät.

Kalatalousmaksu

13. Luvan haltijan on maksettava vuosittain maaliskuun aikana 300 euroa kalatalousmaksua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle käytettäväksi vesistöön johdettavien päästöjen vaikutusalueen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan haitan ehkäisemiseen.

Ensimmäinen maksu on suoritettava vuodelta 2018.

Toiminnan lopettaminen ja jälkihoito

14. Tuotannosta poistettavat alueet on vuosittain ilmoitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tuotannosta poistettujen alueiden vedet on johdettava vesienkäsittelyrakenteiden kautta siihen asti, kunnes alueet ovat kasvipeitteisiä, kuitenkin vähintään kahden vuoden ajan. Luvan haltijan on esitettävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle selvitys tuotannosta poistettujen alueiden tilasta ennen vesien käsittelyn lopettamista. Tämän jälkeen tuotannosta poistettujen alueiden vedet voidaan ohjata vesien käsittelyn ohi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.

Tuotannon lopettamisesta on ilmoitettava etukäteen Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle. Tuotannon lopettamisen jälkeen hankealue on siistittävä ja tarpeettomat rakenteet poistettava. Vesien käsittelyä ja päästö- ja vaikutustarkkailua on jatkettava kahden vuoden ajan. Luvan haltijan on esitettävä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle selvitys alueen tilasta ja jälkihoitovaiheen tarkkailun tuloksista ennen vesien käsittelyn lopettamista.

Turvetuotantoalueen ympäristölupa ja luvan haltijalle määrätyt velvoitteet lakkaavat olemasta voimassa, kun Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on todennut jälkihoitotoimet tehdyiksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tarvittaessa antaa toiminnan lopettamiseen ja jälkihoitoon liittyviä tarkentavia määräyksiä ja erityisestä syystä kehottaa toimittamaan aluehallintoviraston hyväksyttäväksi toiminnan lopettamista koskeva suunnitelma.

Korvaukset

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesistön pilaantumisesta johtuvaa korvattavaa vahinkoa.

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa toistaiseksi.

Tarvittaessa aluehallintovirasto voi ympäristönsuojelulain 89 ja 93 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä muuttaa lupaa tai valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan.

RATKAISUN PERUSTELUT

Luvan myöntämisen edellytykset

Ulpassuon lohkon 5 turvetuotantoalue on tuotannossa oleva alue, joka on ojitettu. Alueen luonnontila on ojitusten vuoksi merkittävästi muuttunut eikä lupaharkinnassa ole ollut tarpeen soveltaa turvetuotannon sijoittamista koskevia ympäristönsuojelulain 13 §:n 1–3 momenttien säännöksiä. Tuotantoalueella tai toiminnan vaikutusalueella ei ole luonnonsuojelulain perusteella erityistä suojelumerkitystä omaavia lajeja tai luontotyyppejä. Toiminnasta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Kaikki kuivatusvedet käsitellään pintavalutuksella. Vesien käsittely täyttää parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimukset Ulpassuon olosuhteissa. Pintavalutuskentän koko vastaa yleisiä mitoitusohjeita. Lisäksi pintavalutuskentälle on tehty tehostamistoimenpiteitä, joiden avulla vesi jakautuu kentälle tasaisesti.

Kalataloudelle aiheutuvia haittoja ehkäistään kalatalousmaksulla tehtävillä toimenpiteillä.

Toiminta ei sijoitu kaavamääräysten vastaisesti.

Kun otetaan huomioon Ulpassuon ja sen ympäristön tila ja käyttö, turvetuotannosta tämän lupapäätöksen mukaisesti toteutettuna ei yksin tai yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista tai yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista eikä eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Perustelut toiminnan aloittamiselle muutoksenhausta huolimatta

Kyseessä on tuotannossa oleva alue, jossa tuotannon jatkaminen ei lisää päästöjä nykytilanteeseen verrattuna. Pintavalutuskentälle tehtyjen tehostamistoimenpiteiden myötä alueelta lähtevät päästöt vähenevät.

Asetettava vakuus on määrätty riittäväksi ympäristön saattamiseksi päästöjen osalta ennalleen, mikäli lupa evätään tai sen lupamääräyksiä muutetaan. Näin ollen päätöksen täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Lupamääräysten perustelut

Vesistöön joutuvien päästöjen rajoittamiseksi määrätään käytettäväksi parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja käytäntöä, minkä vuoksi ovat tarpeen määräykset 1–4.

Pintavalutuskentälle ei ole määrätty puhdistustehorajoja eikä pintavalutus- kentältä lähtevälle vedelle ole asetettu pitoisuusvaatimuksia. Kentän alapuolisen näytteen saaminen on yrityksistä huolimatta osoittautunut mahdottomaksi, joten kentältä lähtevän veden tarkkailua ei saada luotettavasti toteutettua eikä puhdistustehoa näin ollen voida luotettavasti todentaa. Lupamääräyksen 3 mukaisesti alapuolisen vesistön seurannalla tarkkaillaan myös vesienkäsittelyn toimivuutta.

Pölypäästöjen ja melun sekä niistä aiheutuvien haittojen vähentämiseksi annetaan toimenpidevelvoitteet lupamääräyksissä 5 ja 6. Lähin asutus sijaitsee yli kilometrin etäisyydellä lohkosta 5. Asumiseen käytettyjen alueiden melutasolle annetaan enimmäisarvot, jotka vastaavat valtioneuvoston päätöksen (993/1992) melutason ohjearvoja.

Määräykset 7 ja 8 annetaan jätteiden vähentämiseksi ja roskaantumisen ja öljyvahinkojen estämiseksi. Jätteen haltija on jätelain 12 ja 28 §:n mukaan velvollinen järjestämään jätehuollon ja jätteen haltijan on oltava selvillä jätteen määrästä ja laadusta sekä terveys- ja ympäristövaikutuksista. Haitallisten aineiden maaperään ja vesiin pääsyn estämiseksi sekä maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi on tarpeen antaa määräys muun muassa polttoaineiden varastoinnista. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on tarpeen kaivannaisjätteen synnyn ehkäisemiseksi ja sen haitallisuuden vähentämiseksi.

Häiriötilanteisiin varautumista varten annetaan lupamääräykset 9 ja 10.

Luvan haltijan on oltava selvillä toimintansa päästöistä ja niiden vaikutuksesta ympäristöön. Lupamääräyksien 11 ja 12 tarkkailu- ja raportointimääräykset ovat tarpeen valvontaa varten. Koska pintavalutuskentän alapuolelta ei saada otettua näytteitä, pintavalutuskentän alapuolisen Lylylammen vesistö tarkkailu on tärkeää. Sen avulla pystytään seuraamaan tuotantoalueelta tulevan veden vaikutusta alapuolisen veden laatuun ja näin huomaamaan vaihtelut pintavalutuskentän toiminnassa. Tarkkailun perusteella valvontaviranomainen voi tarvittaessa edellyttää toimenpiteitä pintavalituksen ja muun vesien käsittelyn puhdistustehon parantamiseksi. Vuosittain tehtäviin yhteenvetoraportteihin sisällytetään selostukset vesien käsittelyssä havaituista puutteista, jo tehdyistä toimenpiteistä niiden poistamiseksi ja suunnitelma tulevista parannustoimenpiteistä.

Lupamääräys 13 on tarpeen kalataloudelle aiheutuvien haittojen estämiseksi. Kalatalousmaksun suuruutta määrättäessä on otettu huomioon turvetuotannosta aiheutuvien päästöjen suuruus ja vesistössä ilmenevien vaikutusten laajuus sekä vesistön kalataloudellinen arvo.

Turvetuotantoalueelta tulee päästöjä vielä tuotannon päätyttyä ja lupamääräys 14 on tarpeen tuotantoalueen jälkihoidon järjestämiseksi ja päästöjen rajoittamiseksi.

VASTAUS LAUSUNTOIHIN, MUISTUTUKSIIN JA MIELIPITEISIIN

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastualueen lausunto on otettu huomioon lupamääräyksistä ilmenevästi. Pintavalutuskentälle ei ole asetettu puhdistustehotavoitteita näytteenoton epävarmuuden vuoksi.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen lausuntoon vastataan viittaamalla ratkaisuun ja sen perusteluihin. Kalatalousmaksun osalta viitataan lupamääräykseen 13 ja sen perusteluihin. Kalatalousmaksu on määrätty lohkon 5 alueella syntyvien vesien aiheuttaman vesistökuormituksen mukaan. Ulpassuon lohkojen 1–4 kalatalousmaksusta on määrätty voimassa olevassa, Länsi-Suomen ympäristölupaviraston 30.9.2008 myöntämässä ympäristöluvassa nro 99/2008/4. Aluehallintovirasto katsoo, että määrätty kalatalousmaksu on riittävä lohkolta 5 tulevien päästöjen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan haitan ehkäisemiseen.

Soinin kunnan ja Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoihin vastataan viittaamalla ratkaisuun ja sen perusteluihin.

Muistutuksessa 5) on vaadittu hakemuksen hylkäämistä. Aluehallintovirasto viittaa ratkaisuun ja sen perusteluihin. Muistuttajat ovat vaatineet korvauksia tai Iso Koirajärven kunnostamista. Aluehallintovirasto on katsonut, että ympäristöluvan mukaisesti toteutettuna turvetuotannosta ei aiheudu korvattavaa haittaa. Kalatalousmaksun osalta viitataan lupamääräykseen 13 ja sen perusteluihin.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Toiminta saadaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa ennen tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Vaasan hallinto-oikeus voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

LUPAA ANKARAMMAN ASETUKSEN NOUDATTAMINEN

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräyksiä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, ympäristönsuojelulain 70 §:n 2 momentin mukaisesti on noudatettava asetusta.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 11, 12, 48, 49, 51, 52, 53, 57, 58, 62, 70, 83, 87, 94, 113, 114, 199 §

Jätelaki 8, 12, 28 ja 29 §

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 28 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 8 680 euroa. Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Aluehallintoviraston maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1524/2015) liitteen maksutaulukon mukaan 10–50 hehtaarin tuotantoalueen ympäristöluvan käsittelystä perittävä maksu on 8 680 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Vapo Oy

Jäljennös päätöksestä (sähköisesti)

Soinin kunta

Soinin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Soinin kunnan terveydensuojeluviranomainen

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousviranomainen

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaisille, joille on lähetetty lupahakemuksesta erityistiedoksianto sekä niille, jotka ovat esittäneet muistutuksia.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla, internetissä ja lehdessä

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla. Päätös julkaistaan internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa. Lisäksi tieto päätöksestä julkaistaan Soinin kunnan ja Ähtärin kaupungin virallisilla ilmoitustauluilla.

Tieto päätöksestä julkaistaan Järviseutu-nimisessä lehdessä.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liitteet

- 1) Valitusosoitus
- 2) Kartta
- 3) Käyttö- ja päästötarkkailusuunnitelma

Jari Tolppanen

Johanna Romu

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Jari Tolppanen. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Johanna Romu.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy 18.11.2017.

Valitusoikeus Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomainen sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faksilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös faksina tai sähköpostilla, jolloin valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

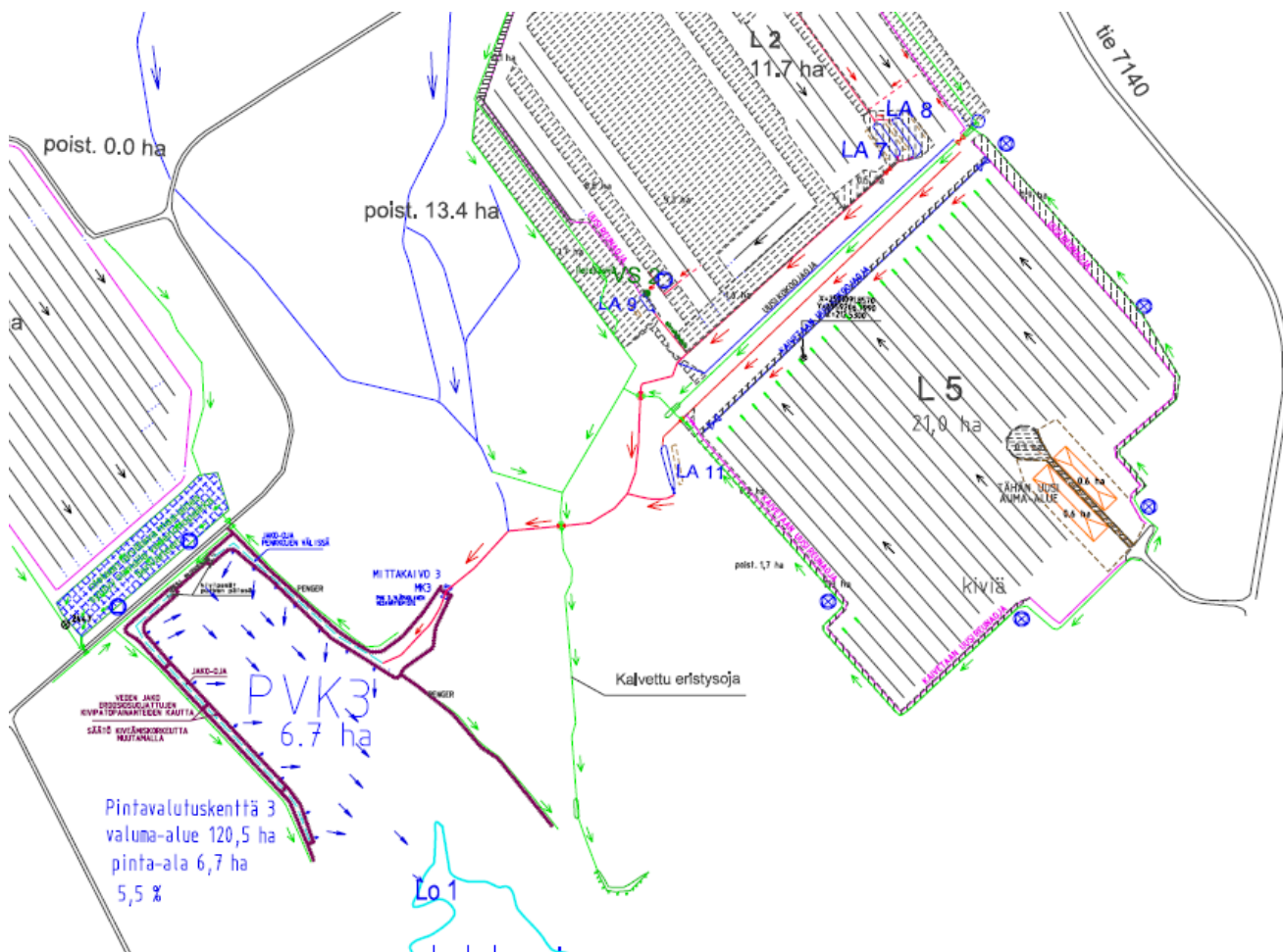
Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon yhteystiedot

käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs
postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa
puhelin:	029 56 42780
faksi:	029 56 42760
sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu

Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Tuotantoalueen kartta

ULPASSUON LOHKON 5 KÄYTTÖ- JA PÄÄSTÖTARKKAILUSUUNNITELMA**Käyttötarkkailu**

Käyttötarkkailua varten nimetään vastuhenkilö, joka ilmoitetaan vuosittain Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja sijaintikunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Käyttötarkkailusta pidetään päiväkirjaa ja se säilytetään koko tuotannon ja jälkihoitovaiheen ajan. Tarvittaessa päiväkirja esitetään valvoville viranomaisille. Päiväkirjamerkinnöistä tehdään vuosittain yhteenveto, joka toimitetaan tarkkailuvuoden loppuun mennessä päästö- ja vaikutus-tarkkailujen suorittajille ja tarvittaessa viranomaisille.

Käyttöpäiväkirjaan merkitään seuraavat tiedot:

- tuotannon aloittaminen ja lopettaminen sekä tuotantopäivät
- tuotantomenetelmä
- ojitusten ja perkausten tarkat kaivuajat ja -paikat
- kunnostukset ja tuotannon eteneminen
- vesiensuojelurakenteiden valmistuminen, kunnan seuranta, havainnot toimivuudesta
- poikkeamat vesiensuojelusuunnitelmista
- laskeutusaltaiden ja lietesyvyyksien tyhjentäminen
- ojastojen puhdistukset
- mittapatojen ja -laitteistojen asennukset, huolto ja korjaukset
- pumppaamojen asennukset, käyttöaika ja häiriöt
- sadanta, haihdunta ja tuulitiedot
- muut huomiot esim. rankkasateiden kesto ja seuraukset
- jätehuoltoon liittyvät toimet
- kaivannaisjätteiden lajit, määrät, varastointi ja siirrot
- näytteiden ottoajat
- aumojen paikkojen muutokset
- pölyn ja melun seuranta sekä tuulitauot
- muut mahdolliset tapahtumat, joilla voi olla vaikutusta maaperään, vesistöön tai pöly- ja melupäästöihin
- toimintaan kohdistuneet valitukset ja niiden käsittely

Vesiin johdettavien päästöjen tarkkailu**Tuotantovaihe**

Virtaama mitataan näytteenoton yhteydessä.

Vesinäytteet otetaan laskeutusaltaan jälkeen ennen pintavalutuskenttää seuraavasti:

huhti-syyskuussa	1 kerta/2 vk
loka-maaliskuussa	1 kerta/2 kk
kevättulvan aikana (yleensä 15.4.–15.5.)	1 kerta/vk.

Näytteistä analysoidaan kiintoaine, kok.P, kok.N, COD_{Mn}, pH ja sameus.

Poikkeustilanteissa, rankkasateiden aikana ja esimerkiksi vähäistä merkittävämpien kaivutöiden jälkeen otetaan ylimääräiset näytteet, joista määritetään kiintoaine, kok.P, kok.N, COD_{Mn} ja pH.

Päästöt lasketaan käyttäen tuotantoalueen omia pitoisuus- ja virtaamatietoja. Tarvittaessa voidaan käyttää lähellä sijaitsevan, jatkuvassa tarkkailussa ja mahdollisimman samassa tuotantovaiheessa olevan tuotantoalueen virtaamatietoja.

Päästöt lasketaan sekä brutto- että nettoarvoina. Nettopäästöt lasketaan käyttäen taustapitoisuuksina luonnontilaisen suon pitoisuuksia: kokonaisfosfori 20 µg/l, kokonaistyppeä 500 µg/l ja kiintoaine 1 mg/l. COD_{Mn}-taustapitoisuutena käytetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymää pitoisuutta.

Raportointi

Päästötarkkailun mittausten tulokset toimitetaan niiden valmistuttua Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Soinin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Käyttö- ja päästötarkkailun yhteenvetoraportti toimitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tarkkailuvuotta seuraavan helmikuun loppuun mennessä.

Laadunvarmistus

Tarkkailussa käytetään vahvistettuja standardeja. Tarkkailuraporteissa esitetään myös tarkkailua koskevat epävarmuustekijät sekä käytetyt laskentamenetelmät. Raporteissa esitetään tarpeelliset tarkentamis- ja muutossuosituksien.